

Ter oriëntatie

Een gemakkelijke aankomst

'Nooit ben ik gelukkiger dan tijdens de heenreis op de boot', zei de bekende bioloog Jac. P. Thijssen al aan het einde van de 19e eeuw over de overtocht naar Texel. Voor veel mensen geldt nu nog precies hetzelfde: zodra ze aanmonstereen op de veerboot naar een van de vijf Waddeneilanden en ze de schier eindeloze Waddenzee oversteken, maakt het ultieme vakantiegevoel zich van hen meester. En zodra er aan de horizon een streep land opdoemt en het eiland langzaam vorm krijgt, zijn alle dagelijkse zorgen als sneeuw voor de zon verdwenen.

Thijssen wilde trouwens helemaal niet naar Texel, maar als beginnende onderwijzer was hij in 1890 naar het eiland 'verbannen' – zo ervoer hij dat destijds tenminste. Die verbanning groeide echter uit tot een levenslange liefde. Jac. P. Thijssen werkte slechts twee en een half

jaar als onderwijzer op Texel, maar daarna keerde hij er nog vele malen terug. Hij was daarmee een van de talloze liefhebbers die vroeger en nu steeds weer naar 'hun' favoriete eiland teruggaan, op zoek naar de rust en de natuur die de Waddeneilanden bieden.

Bewoond en onbewoond

De Waddeneilanden zijn brokstukken van een strandwal die zich na de ijstijden van Kaap Gris Nez in Frankrijk tot aan het Deense Esbjerg in de Noordzee vormde. Alleen het zuiden van Texel is ouder. Hier ligt keileem uit de Saale-ijstijd in een gordel die loopt van Den Hoorn tot Oosterend. In de Romeinse tijd waren door de oprukkende zee al brede gaten in de inmiddels opgestoven en begroeide strandwal geslagen. Later, in de middeleeuwen, spoelde de zee bovendien grote delen van het veen achter

Dit typeert de Waddeneilanden: duinen, strand en zee

2 Eilandcharme – Den Burg, hoofdstad van Texel

Kaart: ► Kaart 2, D/E 12, Plattegrond: blz. 46

Op zonnige dagen heeft dit anders wat slaperige plaatsje een welhaast mediterrane uitstraling. Op de pleinen en in de in een ring om het centrum heen gelegen straatjes is het dan een drukte van belang. Langs de liefdevol gerestaureerde huizen met mooie gevels slenteren drommen toeristen langs de vele leuke winkeltjes en cafés. De terrassen liggen er op zulke dagen uitnodigend bij. Welkom in de hoofdstad van het eiland, die in 2015 het bezit van 600 jaar stadsrechten vierde.

Den Burg (7000 inw.) dat midden op het eiland ligt, is de grootste plaats, het bestuurlijke centrum en de plek waar iedereen zijn boodschappen komt doen. Die vooraanstaande positie dankt Den Burg, dat op een in de ijstijd gevormde lemen heuvel ligt, aan het verval van De Westen, dat tot in de 14e eeuw de belangrijkste plaats van het eiland

was. Den Burg ontwikkelde zich sindsdien, mede dankzij de scheepsactiviteiten aan de Reede (zie blz. 49), tot een levendig stadje. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Den Burg zwaar gebombardeerd en bij de wederopbouw zijn niet altijd even gelukkige keuzes gemaakt. Toch staat er in het centrum ook nu nog een rij met al vele eeuwen oude huisjes met prachtige gevels. De ligging ver van het strand zorgt er verder voor dat maar relatief weinig toeristen hier verblijven en het er dus ook heerlijk rustig kan zijn.

'Achterom'

In 1415 werden aan Den Burg stadsrechten verleend – toen heette de plaats al De Burgh of De Burch. Een aantal jaren eerder was er een cirkelvormige, beschermende burgwal aangelegd met een 30 m brede gracht. Tot op de dag van vandaag kunt u de vorm daarvan zien, hoewel burgwal en gracht allang

4 Kottervaartocht – op de Waddenzee

Kaart: ► Kaart 2, E 13, Oriëntatiekaartje: blz. 57

Beginpunt: haven van Oudeschild

Durft u een kwal met blote handen aan te pakken? Nee? Dan misschien een krab. Als u hem goed vasthoudt, zal hij niet bijten. Of misschien aait u toch liever een schol. Er is van alles mogelijk tijdens een tochtje met de Zeester over de Waddenzee. En geen zorgen: alle zeedieren behalve de garnalen gaan levend terug het zilte nat in.

In de haven **1** van Oudeschild heerst een levendige drukte. De laatste kaartjes worden verkocht, de kapitein gaat aan boord, de anderen doen hun best om dat net zo achteloos te doen als hij en zoeken een plekje aan boord. De een zit graag buiten op het dek, terwijl de ander de warme kombuis verkiest. Precies op tijd vaart de **Zeester** uit, en de kapitein begint aan zijn humoristische, interessante toelichting bij alles wat er onderweg te zien en te weten is. Hij blijft een slordige twee uur aan het woord.

Goede vangst?

De sloopshoorn klinkt luid over het water terwijl de **Zeester** de haven van Oudeschild verlaat. Wat staat er vandaag op het programma? Het is precies hetzelfde als wat er de afgelopen decennia werd gedaan. En zelfs al was u al tientallen keren meegeweest: het blijft een prachtige ervaring. Sinds 1987 tuft de 28 m lange en 6 m brede vissers- en rondvaarboot TX 35 over de Waddenzee. Voor die tijd deed het schip lange tijd dienst als veerboot tussen Schiermonnikoog en het vasteland. Na het oversteken van de ongeveer 25 m diepe vaargeul, zo legt de schipper – uiteraard een ervaren visser – geduldig uit, zal in het ondiepere water gevist gaan worden. Het sleepnet wordt langzaam uitgezet en wordt over een breedte van 8 m over de zeebodem getrokken – hij loopt overigens letterlijk op rolletjes. Er wordt met de stroming mee gevist, en de boot mag daarbij niet

10 Van zandplaat naar zandplaat: Terschelling van west naar oost

Kaart: ► J7-N 5, Oriëntatiekaartje: blz. 86

Route: in één richting ongeveer 37 km. **Duur:** met omwegen een dag

U kunt hier door het ene beschermde natuurgebied na het andere fietsen: ze zijn als parels van een ketting met elkaar verbonden. Duinpannen, zandbanken, moerasgebieden en kwelders, heide en bos. Aan het einde van de tocht komt u in Nederlands eerste Europees natuurreservaat, de Boschplaat. Wie moe is van het fietsen, stapt over op de huifkar.

De hoge duinen ten westen van West vormen een soort beschermende wal. De Trompstraat en de Duinweg leiden naar het **Seinpaalduin** ¹, het zuidelijkste duin van de keten. De seinpaal op de top geeft vissers en andere zee-lui sinds jaar en dag aan met welke windkracht ze rekening moeten houden. Aan de ene kant van het duin ligt West, aan de andere kant de weidse zandvlakte de Noordsvaarder en, iets verder, Vlieland.

'Aangemeerd...'

De **Noordsvaarder** ² bestaat behalve uit de zandvlakte ten westen van het dorp ook uit het hele duingebied tot aan paal 8, met de **Kroonpolders** ³ (lage duinen), moerasgebieden, heidevlakten en kwelders. Het 650 ha (exclusief de zandplaat) grote gebied, een van de meest afwisselende delen van het eiland, is sinds 1924 beschermd. Er liggen maar heel weinig paden; u kunt het beste naar het Groene Strand gaan en dan naar paal 3 en verder naar paal 5. De reusachtige zandbank maakt overigens pas sinds 1866 deel uit van Terschelling. Zo veelzijdig als het landschap is ook de vegetatie. Naast vogels leven er veel vlinders, konijnen en muizen.

Door het bos van West (langs het overdekte zwembad, bij paddenstoel 23893 rechtsaf) voert een mooie route naar het **Duinmeertje** bij Hee. Die idyllische plas – het zoetwatermeertje ligt er uitnodigend bij en er wordt 's zomers ook